

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményei

Embléma szerzői jogi védelme; felhasználása esetén a fizetendő jogdíj mértéke

Ügyszám: SZJSZT 16/2003/1-3

A bíróság által feltett kérdések:

1. A peres iratok között fellelhető fénymásolatok, valamint a ... című könyv nyitólapján szereplő kép alapján a Szakértő Testület állapítsa meg, hogy az alperes által felhasznált embléma – melyet kétségen kívül a felperes rajzolt – eredeti műnek tekintendő-e és ezért szerzői jog védelme alá esik, vagy valóban csupán valamilyen másolatnak minősül, ami a fenti jogvédelmet nem élvezi.
2. Abban az esetben, ha a mű szerzői jogvédelem alá esik, szíveskedjék közölni, hogy egy ilyen jellegű szerzői munkáért milyen szerzői díj illeti meg a felperest. A szerzői díj megállapításánál figyelembe kell-e venni, hogy azt több száz borosüvegen helyezték el, vagy ennek figyelmen kívül hagyásával egyszeri szerzői díjat kell megállapítani.

Az eljáró tanács válasza:

Ad 1. Az eljáró tanács megtekintette Dr. P. F. ... 1996. évi kiadásának belső címlapját, valamint az aktában fellelhető 4 db fényképfelvételt, továbbá a szintén csatolt színezett borcímjét.

A fenti művek elemzéséből egyértelműen megállapítható, hogy felperes alkotása – a ... című könyvben szereplő embléma – ugyan a levéltárból származó, az 1600-1700-as években keletkezett viaszlenyomatokon szereplő motívumok részleges felhasználásával, átfogalmazásával született, de egyéni és eredeti alkotásnak minősül, s mint ilyen egyértelműen szerzői jogvédelmet élvez.

A borcímken található embléma szintén vitathatatlanul felperes fent részletezett művének egyszerű másolata (fénymásolás vagy szkennelés technikával készült). Miután a per adatai alapján egyértelmű, hogy felperes ehhez a felhasználáshoz nem járult hozzá, így alperes részéről egy szerzői jogvédelem alatt álló alkotás jogosulatlan felhasználása történt meg.

A jogosulatlan felhasználás mellett az alkotás jogosulatlan megváltoztatása is megtörtént, hiszen az eredeti mű fehér alapon fekete rajzolatként készült. A szerző aktában található nyilatkozata szerint is a fekete-fehér megjelenés pecsétlenyomat hatását kívánta kelteni, bizonyos szinten archaizálni, korhű megjelenést elérni szándékozott. E szándék ellen hat a borcímken a kiszínezett megjelenés. Az eljáró tanács nem rendelkezik pontos heraldikai

ismeretekkel, de így is rögzíteni kívánja, hogy a színek semmilyen tárgyba vágó szabálynak nem felelnek meg.

Összegezve tehát, az alperes által felhasznált embléma egyértelműen felperes eredeti, egyéni alkotásának a másolata, s az eredeti mű élvezzi a szerzői jogvédelmet.

Ad 2. Az eljáró tanács a szerzői díj megállapításánál a Magyar Tervezőgrafikusok Egyesületének árjegyzékét vette alapul (tekintettel arra, hogy az alkalmazott grafika területén a szakmai közmegegyezés alapján ez használatos), a védjegy, embléma, címer kategóriát (2. pont). Az árjegyzék szerint e kategóriába eső alkotásoknál a szerzői jogdíj 125.000 Ft-tól felfelé állapítható meg, s minden esetben korlátlan felhasználási joggal jár, értelemszerűen a mű műfaját, felhasználási módjait figyelembe véve.

Véleményünk szerint az eredeti mű létrehozásához az alkotó előtanulmányokat és kutatómunkát végzett, így mindenképpen indokolt az alsó határtól felfelé eltérni, nagyságrendileg 200.000 Ft-os szerzői díjat megállapítani. Ezen összeg nem foglalja magában a jogsértő felhasználásnak a bírósági megítéléstől függő következményét (kártérítés).

Budapest, 2003. június 11.

Dr. Vékás Gusztáv
a tanács elnöke

Dr. Győri Erzsébet
a tanács előadó tagja

Miticzky Gábor
a tanács szavazó tagja

A bíróság által pótlólag feltett kérdés:

Fenntartja-e a Szakértő Testület a korábbi szakvéleményét az újabb adatokra tekintettel, nevezetesen azt, hogy a felperes által készített grafika eredeti szerzői műnek minősül-e, illetve változatlanul szerzői jogi védelem alatt áll-e.

Az eljáró tanács válasza:

Az eljáró tanács megvizsgálta a peres aktában 16. és 17. sorszám alatt becsatolt pecsétlenyomat másolatokat, valamint a gobelinről készült fotót és oklevelet.

Az eljáró tanács véleménye szerint a 16. sorszám alatti pecsétnyomó és a ... című könyv fedőlapján (belső borítóján) szereplő rajz között fellelhető a hasonlóság annyiban, hogy a pecsétnyomó, az azzal készült pecsétlenyomat plastikája visszaköszön rajz formában. Ezt a szerzői jogi törvény 4. § (2) bekezdése szerint minősíti az eljáró tanács, mely szerint szerzői jogi védelem alatt áll – az eredeti mű szerzőjét megillető jogok sérelme nélkül – más szerző művének átdolgozása, feldolgozása, ha annak egyéni eredeti jellege van. Megítélésünk szerint a könyvben szereplő rajz egyértelműen szerzői jogi védelem alatt áll, eredeti szerzői mű.

A gobelinről készült fotót és a felperes rajzát összehasonlítva megállapítható, hogy két külön, a szerzői jog védelme alatt álló alkotásról van szó, annak ellenére, hogy mindkét mű azonos szimbólumokat használ.

Az eljáró tanács a perben született újabb iratokat átolvasva rögzíteni kívánja, hogy a korábbi szakvéleményében a heraldika vonatkozásában tett megjegyzését fenntartja, mely szerint annak ellenére, hogy nem rendelkezik a tanács pontos heraldikai ismeretekkel meg tudja állapítani, hogy a borcímként szereplő színek a heraldika szabályainak nem felelnek meg. E kérdésnek egyébként az ügy eldöntéséhez, annak szerzői jogi vonatkozásaihoz nincs köze.

Végezetül rögzíti az eljáró tanács, hogy a korábbi szakvéleményében írtakat változatlanul fenntartja, mely szerint a ... című könyv fedőlapján szereplő rajz jelent meg az alperes által forgalmazott borosüvegek címkéjén, az az előző mű egyszerű másolatának minősül.

Budapest, 2004. április 14.

Dr. Vékás Gusztáv
a tanács elnöke

Dr. Győri Erzsébet
a tanács előadó tagja

Miticzky Gábor
a tanács szavazó tagja

A bíróság által pótlólag feltett kérdés:

Állapítsa meg és közölje a Szakértő Testület, hogy az M. Múzeum szakvéleménye és a peres felek által becsatolt további bizonyítékok alapján továbbra is fenntartja-e az alap- és kiegészítő szakvéleményét, vagy azt módosítani kívánja.

Az eljáró tanács válasza:

Az eljáró tanács részletesen tanulmányozta a 2004. április 14-én készült szakvéleménye óta eltelt időszak peranyagát, köztük felperes és alperes részletes elemzéseit a per tárgyát képező műről, valamint az M. Múzeum 2004. november 15-én kelt szakértői véleményét.

A bíróság által feltett kérdésre az eljáró tanács válasza egyértelmű: a jelen perben 2003. június 11-én és 2004. április 14-én adott szerzői jogi szakértői véleményében foglaltakat fenntartja, azt módosítani nem kívánja.

Az eljáró tanács nem ismétli meg részleteiben a korábban kifejtett indokait, de annyiban hangsúlyozza az abban foglaltakat, hogy a ma már szabad felhasználás tárgyát képező 1600-1700-as években keletkezett viaszlenyomatokon szereplő motívumok részleges felhasználásával, átdolgozásával született rézkarc technikával készült mű egyéni és eredeti alkotás, tekintettel arra is, hogy a rézkarc önálló műfajnak minősül.

A rézkarc lenyomatról készült belső címlapról fénymásolással vagy fotótechnikával lemásolt boroscímkék azonban jogosulatlan felhasználás eredményeként jöttek létre, s annak ellenére, hogy kiszínezték, már nem minősülnek önálló, egyéni és eredeti alkotásnak. A kiszínezés ténye jelen esetben további jogsértést jelent, mivel a hozzájárulás nélkül történt megváltoztatás szerzői jogi törvényünk értelmében nem megengedett.

Az M. Múzeum szakértői véleményének a szerzői jog területére eső fejtegetéseire az eljáró tanács nem kíván részletesen kitérni, de egy-két vonatkozásában kénytelen azzal foglalkozni. A szerzői jogvédelem a művet elkészülte pillanatától automatikusan megilleti, így annak semmilyen „levédetése” nem előfeltétele a jogvédelemnek. A zsűriztetés maga egyébként jogvédelmet nem biztosít, a jogvédelem ténye a mű egyéni és eredeti jellegéből fakad. Tévedésen alapszik az a megállapítás is, hogy ha egy mű nyomtatásban megjelenik, az jogdíjfizetés nélkül reprodukálható, továbbá, hogy a jogdíj a tárgy tulajdonosát illeti meg.

Budapest, 2005. július 20.

Dr. Vékás Gusztáv
a tanács elnöke

Dr. Győri Erzsébet
a tanács előadó tagja

Miticzky Gábor
a tanács szavazó tagja